

HECE TAŞLARI

Aylık Şiir Dergisi

10.sayı on5aralık 2015

BU SAYIDA

Necip Fazıl KISAKÜREK
Mustafa Arif ARIK
M. Önal MENGÜŞOĞLU
Mehmet KURTOĞLU
Hasan Hüseyin CESUR
Mustafa ÖZÇELİK
Yusuf DURSUN
Ercan HANAY
Hilmi AYDIN
Mahmut TOPBAŞLI
Hasan AKÇAY
Hacer ALİOĞLU (Yakuti)
Durmuş KOÇ
Tacettin ŞİMŞEK
Abdurrahman ADIYAN
Hızır İrfan ÖNDER (Sükûfî)
Erol KOCA
Günerkan AYDOĞMUŞ
Mehmet GÖZÜKARA
Âşık DİVANI
Kadir KARAMAN
Emin TÜRKYILMAZ
İbrahim ŞAŞMA
Seyfettin KARAMIZRAK

HECE TAŞLARI

Aylık Şiir Dergisi
Genel Yayın Yönetmeni
 Tayyib Atmaca
Yazışma Adresi
 Ihlamurkent Mh. Kıvılcım Sk.
 F8/3 Odunpazarı/ESKİŞEHİR
 Telefon: 0535 391 92 50
 hecetaslaridergisi@gmail.com
10. Sayı 15 Aralık 2015
 ISSN: 2149-4509.

**MAZLUMLARIN AHI ARŞA
MERDİVEN OLUR DAYANIR**

Kızıl arı yuvasına çomak sokup kaçarsanız arıların hışımından payınıza düşen kadar iğnelerin acısıyla kıvrılmaya başlarsınız.

Lahananın yaprağını ktır ktır yiyor iken sıra köküne gelince çığlığını şehir yıkar tutunacak dal ararken üstünüze kök devrilir.

Sizin zinanız ürünü bu terörün yavruları silahların namluları bir gün size çevrilince aklınızla aranız bir mayın tarlasına döndü.

Paylaşmayı bilmeyenin payını kurtlar kemirir sömürerek semirmenin zekâtı korkusu olur uykusunu böler mazlum mahzun sabi çığlıkları.

Her ülkede bir yalancı bahara girdik havası estiren kışın geriden geldiğini hesaplama paranın pulun köpeği diş gösterip ısırmazdı.

Kıyılara vuran ölüm sizi yatakta yakalar ne kaçacak bir yeriniz ne karşı koyacak gücü satın almak ne kelime kâfi gelmez servetiniz.

Aklınızın ortasına diktiğiniz anıtlarla evinizle barkınızla metresiniz sevgiliniz çocuklarınız ne yapar tusunami karşısında.

Bu yenedünya düzeni böyle geldi böyle gitmez hesapların en üstünde bir Hesapkar yok belleme bunu böyle bilmeyenler varsın oynaşıp dursunlar.

Medeniyet savaşında barbar olanlar kazanmaz mazlumların ahi arşa merdiven olur dayanır yüz yıllardır bu uyuşuk İslam ümmeti uyanır kendini Müslüman bilen Allah boyası boyanır göğsü tunçtan kalkan olan zulme dağ olur dayanır sonra yârin kapısına boyun bükerek dayanır parçalanır haritalar dünya zulümden kurtulur gönlümüzün burçlarında bayrağımız dalgalanır dileğimiz bu vesselam gayrisi bir kuru kelam.

GEÇEN DAKİKALARIM**Necip Fazıl KISAKÜREK**

Kim bilir nerdesiniz
Geçen dakikalarım
Kim bilir nerdesiniz

Yıldızların korkarım
Düştüğü yerdesiniz
Geçen dakikalarım

Acaba tütsü yaksam
Görünür mü yüzünüz
Acaba tütsü yaksam

Siz benim yüzümsünüz
Eğilip suya baksam
Görünür mü yüzünüz

Gitti bütün güzeller
Sararmış biri kaldı
Gitti bütün güzeller

Gün geldi saat çaldı
Aranızda verin yer
Sararmış biri kaldı

GÜZELLERİN TİRENİ**Mustafa Arif ARIK (Arık OZAN)**

Hey duyduk duymadık demesin kimse
Giden tiren güzellerin tiren
Posta filân değil tiren dedimse
Giden tiren güzellerin tiren

Hey gidi makasçı bire hey gidi
Bunca yıl emeğin şu ana değdi
Aç yeşil bayrağı bekletme haydi
Giden tiren güzellerin tiren

Kısmetine baksın bunun falcılar
Elvan çeşit gül getirsin gülcüler
Selâm durun selâm durun yolcular
Giden tiren güzellerin tiren

Makinist bir şevke geldi ki görme
Yağcıbaşı sakın yağa el sürme
Behey çoban öyle bakıp durma
Giden tiren güzellerin tiren

Firenin dizbağı çözülmüş hazdan
Tekerlekler raya değmiyor hızdan
Allah esirgesin bunu kem gözden
Giden tiren güzellerin tiren

Arkasından bakıp şaşmak az bunun
Cilve bunun, işve bunun naz bunun
Altına yatıp da ölmek farz bunun
Giden tiren güzellerin tiren

Aşka gelmiş düdük çılgın ötüyor
Buhar sarhoş deli deli tütüyor
Kompartıman baygın koltuk bitiyor
Giden tiren güz ellerin tiren

Telgrafın direkleri saf ile
Bin bir çiçek tak kurmuşlar harf ile
Velhâsılı anlatılmaz lâf ile
Giden tiren güzellerin tiren

NECİP FAZIL ŞİİRİNİN TEMATİK KAYNAĞI

Metin Önal MENGÜŞOĞLU

Doğu şiiri ile Batı şiiri arasında bir mukayese yapıldığında karşımıza çıkan tablo hangi cenah lehine rapor verir? Cemil Meriç, doğulu hissiyatını batılı lisaniyla ifadeye dönüştürerek “Batı aklın, Doğu gönlün vatanıdır” demişti. Bu sözü sahih kabul edip ve yalnızca şiir sanatı bakımından düşünürsek Doğu şiiri Batı şiiri ile mukayesede daima daha önde ve önemsenmiş görülecektir. Doğu insanı Batılıya göre daha duygusaldır; bunu görebiliyoruz. Ne var ki bence Batı insanı buna mukabil, Cemil Meriç’in dediği gibi daha akıllı değil belki daha mantıklıdır. Akıllılık ile mantıklılığı tartışmanın yeri burası değildir. Biz sanat, özelde de şiir üzerinden düşünmeyi sürdürüelim.

Doğu şiiri yazılı hale gelip elimize büyük bir malzeme olarak ulaştığında neredeyse bütünüyle Müslüman ve de galip zihnin şiiriydi. Hele Anadolu insanı ve Türkçe bakımından meseleye bakıldığında bizim şiirimiz diyebileceğimiz külli şiir hazinesi, çok büyük ölçüde Müslümanların şiiridir. İslami hayattan önce ve Doğu dediğimizde Uzak Doğuyu da hesaba katarsak elbette başka ve yine çok zengin bir kültürel birikim bizi karşılar.

Türkçe şiir külliyyatı ve onun bir modeli olan Necip Fazıl şiirini konuşacak olursak, elimizdeki malzemeyi hem Türkçe hem de İslamlaşma sonrası ile sınırlamak durumundayız. Çünkü bütün sanatlardan daha çok şiir hem dile hem de içerisinde doğduğu kültürel atmosfere sıkı sıkıya bağlı hatta bazen mahkûm olmak durumundadır. Söz gelimi şiir tercüme edilemiyor önermesinin ilk gerekçesi dil sorunudur.

Necip Fazıl’ın şiiri kendi dil hazinesi içerisinde, dilin bütün imkânlarını sonuna kadar kullanarak doğmuştur. Bunda hiç kuşku yoktur ki şair, kendi dilinde ortaya konmuş bulunan klasik, geleneksel şiirin her üç kanalını da çok iyi bilmektedir. Divan Şiiri, Halk Şiiri ve Tekke Edebiyatının ürünü olan Mistik şiirin bütün iyi örnekleri şairin umurundadır.

Peki, Necip Fazıl bu üç damardan hangisinin izleğinde bir şiir yazmıştır, diye soracak olursak, işte burada ben derim ki, bu bütünden en ince teferruatına kadar haberli bulunan şair hepsinden farklı, Türkçede daha önce bir benzeri bulunmayan yepyeni bir ses yakalayarak onu terennüm etmiştir.

Necip Fazıl’ın, kendisinden önceki büyük üstatlar tarafından daha on dokuz yaşında iken yazdıklarıyla “çocuk bu sesi nereden buldu” şeklinde taltif edildiği hatırlanırsa, benim kişisel kanaatlerim üzerinde düşünülmeden reddedilemez sanıyorum.

Sadece kullandığı bazı orijin kelimeleri hatırlatmak bile kâfidir. Lakin biz daha ileri gideceğiz. Kelime seçkisini şöyle kabaca sıralayıp mukayese yapalım, Türkçe şiirde şu kelimeler hangi şair tarafından daha önce kullanılmıştır: “Kafa, ense kökü, burun, kustumuk, balyoz, muşamba, kazan, kepçe, kezzap, sülük, tılsım, kütük, cinnet, gülle, kelle, cımbız, kıymık, öküz, cüce.” Yalnızca Çile şiirine bakarak tespit ettiklerimizi aktararak bir fikir vermek istedik.

Necip Fazıl bence Nazım Hikmet’ten daha ziyade batılı bir şiir yazmıştır. Kimilerine şaşırtıcı gelen bu görüş üzerinde duralım. Bütün büyük malzemesiyle elimizdeki şiir hamulesi İslami’dir demiştik. Necip Fazıl her ne kadar Müslüman bir aile çocuğu ise de, ilk gençlik yılları haytalık ile geçmiş, bohem bir hayat sürdürmüştür. Sonraki yıllarda İslami hayata mistik kapıdan dâhil olmuş, mütevazı bir tekke şeyhi vasıtası ile yepyeni bir davayı üstlenmiştir.

Ancak onun yeni benimsediği hayat hakkında üstadının dizinin dibine oturarak yıllarca ders aldığını hiç kimse söyleyemez. O, hiper aktif birisi sıfatıyla aslında süratle koşarken, yolu üzerinde Abdülhakim Arvasi’ye rastlamış ve istikametini değiştirmiştir. “Tanrı Kulundan Dinlediklerim, Halkadan Pırılıtlar, Çöle İnen Nur” v.b. eserleri okunursa görülecektir ki “bana sekiz kelime verin ondan altmış dört cümle kurayım” diyen Necip Fazıl, üstadından aldığı sekiz kelimeyi bu eserlerinde altı yüz kırk cümleye dönüştürmüştür.

Şiire ne zaman geleceğimi merak edenler için şunu açık etmeliyim ki bu hususu sergilemeden onun beslendiği şiir damarına dair görüşümü aydınlatabilmemin imkânı pek yoktur.

Müslümanların mistik telakkilerini bilenler, oradaki temel telakkinin benliği yok etmek, bir mürşide bağlanmak, iradeyi ona teslim etmek olduğunu bilirler. Mistik anlayış ben bilinci, ben idraki gibi ahvalleri asla kabul etmez. Beninizi, benliğinizi yok etmeden tekkeden içeriye giremezsiniz.

İşte Necip Fazıl tekkeye girmiş gibi görünmesine rağmen benini, benliğini asla terk etmemiş hatta ona daha sıkı bağlanmış bir şairdir. Türkçe edebiyatın geçmiş şiirine bakıldığında özellikle mistik içerikli şiirde ben diyen şaire rastlayamazsınız. Necip Fazıl ise bütün şiir serüveni boyunca ben demeyi sürdürmüştür.

Sıhhatli ve dikkatli bir nazarla bakıldığında Nazım Hikmet'in şiiri Necip Fazıl'a göre daha doğulu veya yerli gözüktür. O, "Memleketimden İnsan Manzaraları, Kurtuluş Savaşı Destanı, Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedrettin Destanı" gibi temel eserleriyle, Anadolu'nun yoksul ve yoksun ahalisiyle iç içe iken Necip Fazıl ilgi alanını bizzat kendi içerisine, benliğine, ruhuna çevirmiştir; sanki daima kendisiyle meşgul bir ruh halini yaşamaktadır.

Türkçe şiir çok nadir ben derken Necip Fazıl her vakit ben diyen bir şair olarak karşımızda durmaktadır. Türkçenin Shakespeare, Baudelaire veya Arhur Rimbaud'u kimdir dediğinizde tek kişiyi gösterebilirsiniz: Necip Fazıl.

Necip Fazıl'ın tematik anlamdaki en büyük beslenme kaynağı yerli değil batıdır. Mistisizmi benimsemiş birisinin bu kadar ben sancısı çekmesini başka türlü açıklayamazsınız.

Kanaatimce O'nun en önemli ve karakteristik şiiri olan "Senfoni"yi (sonraki adı "Çile") dikkatle analiz edenler nereden kaynaklı olduğunu göreceklerdir. Bence bu şiir, kendi kaynağını neredeyse her kıtasında okuyanın önüne sergilemektedir. Bu büyük soluklu şiir tek başına Necip Fazıl hakkında hemen bütün ipuçlarını taşımaktadır. "Gaiplerden gelen bir ses", bu adamın bütün hayat ve sanat serüveni hakkında en ince detayına kadar, neredeyse kalbinin/ ruhunun kendine bile gizlenen köşelerini de katarak konuşur. "Ense kökünde patlayan boşluk, üzerinden uçan dam, kündeler halinde devrilen gökyüzü"; sanırsınız yeryüzündeki bütün insanlar bir biçimde kopup yitmişlerdir. Şair, yapayalnız, korkunç bir sınava tabi tutulmuş, dehşetli bir değişime zorlanmaktadır. Ama bütün bunları, kendi içerisinde, tek başına, kimsesiz bir âlemde yaşamaktadır.

Yanıp kül haline dönüşürken "Can Elması", "burnu yok'un burnuna değince, ağzından kafatasını kusar" bu adam. "Ensesine demir bir balyozla vurulunca" yataklara düşer lakin bu kez önünde artık yepyeni bir dünya vardır. Vardır ama bu büyük ruhlulu adamın yaşadığı tezat da o ölçüde öylesine büyüktür ki, sanki yazgısı, mahşeri daha dünyada iken tatmaya ayarlanmıştı.

İçinde, benliğinde bir çift kelepçeye dönüşen arama ihtirası, sorgulamalar, bunalımlar, değişim ve dönüşümler onu şöyle konuşturur: "Niçin küçülüyor eşya uzakta?/ Gözsüz görüyorum rüyada, nasıl?/ Zamanın raksı ne, bir yuvarlakta?/ Sonum varmış, onu öğrensem asıl!// Bir fikir ki, sıcak yarada kezzap,/ Bir fikir ki, beyin zarında sülük./ Selam, selam sana haşmetli azap;/ Yandıkça gelişen tılsımlı kütük."

Türkçe edebiyatta bu boyuttu fikir sancısı çeken, iç dünyasında böylesine haşmetli bir azaba maruz kalmış ikinci bir isim yoktur. Elbette birçok şair kendisiyle fazlasıyla meşgul olmuş, birçoğu hatta egosantrik sancılar çekmiş, fildişi kulesinde bazen kendini kaybetmiş bazen intihara teşebbüs etmiştir. Fakat hem Müslüman ve hem de benliğini ya yok ederek yahut bir mürşide teslim ederek huzura ermiş ruhlara sahip, üstelik genellikle galip zihnin ürettiği Türkçe şiir, böylesini ilk defa Necip Fazıl'da görecektir. Bu anlamda hem yepyeni hem de daha ziyade batılı bir tematik durumdur karşımızdaki.

Aynı şiirden bir örnek üzerinde daha duralım: "Akrep, nokta nokta ruhumu sokmuş,/ Mevsimden mevsime girdim böylece./ Gördüm ki, ateşte, cımbızda yokmuş,/ Fikir çilesinden büyük işkence." Bu hangi kovuktan çıkan ne tür zehirli akreptir ki iğnesini şaire batırarak, yaşadığı mevsimleri değiştirir bir anda. Ve o nasıl bir fikir çilesidir ki, etinden et kopartılan insanın duyduğu acıdan çok fazlasını yaşatır ona.

Bir şairi büyük kılan, mümtaz kılan, bütün ansiklopedilerin altını üstüne getirerek kendisine orada ayrıcalıklı bir yer bulmasını sağlayan işte bu harika deruni keşiflerdir. Ve Türkçe edebiyata ilk kez onunla tanışmıştır, bir benzeri daha yoktur. Acaba taklitleri var mıdır; sanmıyorum.

"Ben, Bendedir, Nefs, Serseri, Kaldırımlar, Otel Odaları, İstasyon, Sokak, Aynalar Yolumu Kesti" gibi şiirleri incelendiğinde de karşımıza yine kendisi, kendi iç dünyası, ruhuyla meşgul, onunla kavgalı, ondan şikâyetçi bir şair çıkar karşımıza. "Aynalar bakmayın yüzüme dik dik/ İşte yakalandık, kelepçelendik." Derken şair aynadaki yüze yakalanmıştır; o yüz bizzat kendisidir ve içi içini yemektedir.

Asıl Necip Fazıl, şair olan Necip Fazıl, esasen bu büyük tezatların adamıydı. Gelin görün ki bu büyük ve huzursuz ruh, kendisinden çok daha fazla, bir şairden çok başka bir adam olarak bilinmekte ve tanınmaktadır. O, kendisinden sonraki nice Müslüman nesillere medeni cesaret aşısı yapan, kendisini yakarak başkalarını kurtarmaya çalışan bir fedaidir aynı zamanda. "Viran olası hanede evlad-ı ıyal var" diyen sorumlulara rağmen, şiirini, sanatını elinin tersiyle iterek onların boyunlarındaki vebali de yüklenip

meydanları, sahneleri parselleyen adam olmuştur. Çile şiirinin son kıtalarından birisindeki haykırışı asla boşuna değildir: “Kaçır beni âhenk, al beni birlik;/ Artık barınmam gölge varlıkta./ Ver cüceye, onun olsun şairlik;/ Şimdi gözüm büyük sanatkârlıkta.”

Onun gözü her zaman büyük sanatkârlıktaydı. Ama orada gözü kalmadı. Büyük tezatlarına rağmen yine büyük sanatkârlar arasında kendisine mümtaz bir yer ayrıldı.

Necip Fazıl, Mistik kapıdan girdiği Müslümanlığı, özellikle 23 darbeleri karşısında savunulması gerekli bir dava olarak üstlendikten sonra, önce aralarında bulunduğu laik/ Kemalist muhitler tarafından “sabık şair” olarak anılmaya başladı. Bütün mücadelesini davasına tahsis etmesine rağmen elbet yine şair sıfatıyla eserler verdi. Bu dönemde kaleme aldığı şiirler kendisine “sabık şair” diyenleri haklı çıkartacak biçimde klasman düşüşü yaşamadı belki ama önceki düzeyinde kaldığı da söylenemez. Ne var ki bu kez çok daha başka, bir şairden beklenenden çok daha etkin bir dile ulaştı. Bu alanda da denilebilir ki kendisini aştı, Müslüman nesillerin dilinde “Üstat” hitabını sonuna kadar hak edecek üstün ve yepyeni bir ses yakaladı.

O, aynı zamanda bir oyun yazarıydı. “Bir Adam Yaratmak, Ahşap Konak, Reis Bey, Siyah Pelerinli Adam” ve benzeri eserleri de şiir tadı taşıyordu. Hatta mesela “Ahşap Konak” adlı oyununun bir de şiiri vardır. “Çile” kitabında “Cemiyet” başlığı altında toplanan şiirler nispeten sonraki dönem şiirleridir. Onlar arasındaki “Muhasebe” şiiri tam da “Ahşap Konak” piyesinin muhtevasını şiirle söyleyiş modelidir. Piyeste Osmanlı bakiyesi Ahşap Konak bugün üç ayrı hayat modelinin yaşandığı karma, heterodoks bir din ve yaşama modeli sunmaktadır. Konağın her katında ayrı bir hayat yaşanır. Bunu “Muhasebe” şiiri şöyle anlatır: “Üç katlı ahşap evin her katı ayrı âlem!/ Üst kat: Elinde tespih, ağlıyor babaannem./ Orta kat: (Mavs) oynayan annem ve âşıkları./ Alt kat: Kız kardeşimin (Tamtam) da çılgınlıkları.”

Sembolizmini ve lirizmini Batı şiir telakkisinden aktaran Necip Fazıl, Poetikasında bir Fransız şair ve bediiyatçısından aktarılan şu sözü başa alır: “san’atı üzerinde düşünen şair.” Necip Fazıl’dan önce Türkçe şiire düşünceyi, sokakta yaşanan hayatı yansıtan hemen hemen ilk şair, Mehmet Akif’ti. O, şiiriyle toplumun gündelik gazetesini yazıyor gibiydi. Necip Fazıl başlangıç şiirleri, kendisine sanat alanındaki şöhretini kazandıran ürünleriyle, Batının bütün estetik imkânlarını kullanmakla beraber içe dönük, ruha açılan muhtevasını da taşımıştı. Sonraki dönem şiirlerinde ise yine aynı estetik anlayışı bu sefer toplumsal dertlere açarak ve fakat yine benzer bir espiyle ortaya koymuştur.

Bu manada en meşhur şiiri olarak bilinen “Sakarya Türküsü” evet, bir kavga, dava şiiridir. Gelin görün ki burada da şair temel şiir anlayışından taviz vermeden yol alır. “Sakarya, Türk Tarihi, Yunus Emre, Şanlı Ordu, Nil, Tuna, Allah Yolu, Peygamber” gibi bilindik imgeler serpiştirilmiş olmasına rağmen şair hala yalnız, hala tek başına, hala “Akrebın kısıracında yoğurmuş bizi kader” diyen adamdır. Önceki döneminin açmazları, bunalımları kısmen izale olmuştur, küçük bir umut ışığını görmüştür ufukta. Gelin görün ki işin sonunda vereceği örnek yine edebiyatımıza trajediyi taşıyan bir söylemden başkası değildir. Der ki: “Bu dava kocaman bir buz dağıydı; nefesimizle hohlaya hohlaya erittik, şimdi de çamurdan geçemiyoruz.”

Şiiri, davası ve kavgasıyla tek başına bir fenomen olan Necip Fazıl aynı zamanda Müslümanların tarihinde tek başına ümmet olanların kervanına katılacak bir fedaidir.

Başlığa dönecek olursak derim ki, O’nun besin ve esin kaynakları Nazım Hikmet’ten daha fazla Batılıdır. Batıcıdır demiyorum çünkü o asla batıcı olmadı. Ancak Batı edebiyatının temel tezlerini, imge ve imajlarını Türkçenin yeni edebiyat tarihine taşıyan kişi Necip Fazıl’dır. Böyle olmakla beraber Türkçe üretilmiş şiirin kendisinden önceki bütün malzemesini de sahiplenmekten, benimsemekten geri durmamış onu da yeniden var etmeye çalışmış ve bunu çok farklı bir üslupla başarmıştır.

Çoğu şair ve sanatkârın taklidi kopyası çıkmıştır. Sanat taklit kabul etmediği için de kopyalar tez unutulmuştur. Necip Fazıl öyle çoğaltılamaz bir şiir üretmiştir ki onun taklidine pek rastlanmamıştır. Sanatın bir tanıtı de çoğaltılamayan değil miydi? İşte O bunu yapmıştır.

DEĞİLSİN**Mehmet KURTOĞLU**

Ömür maceramda siyah bir gülsün
Ebedim karanlık ezel değilsin

Çapkın gönlümün zorla sahibi
Kul köle edecek güzel değilsin

Doyumsuz ruhumu doyurdun sanma
Murada erdiren kemal değilsin

İyisin nazlısın seversin ama
Her kadın gibisin özel değilsin

İçimde büyüttüm arzularımı
Duygumu taşıran gazel değilsin

Yalnızca güzellik yetmez kadına
Varmak istediğim emel değilsin

Bir sevda yarası işler içime
Ruhu teskin eden bir el değilsin

Ölümüne sevsem birini eğer
Birlikte ereceğim zeval değilsin

LİMANDA BİR AKŞAM**Hasan Hüseyin CESUR***Oğlum M. İkbâl Kaptan'a*

Yanımda yapraklar mevsimse hüzün
Açılır kalbimin pencereleri
Her akşam karşımda canlanan yüzün
Nakşeyler sehere kor geceleri

Görmesen de olur ama duyma beni
Haberin alırım gelen dalgadan
Çok uzun diyorlar bu yol öyle mi
Yüreğim ayrılır senle limandan

Yaralara mazi merhem olmaz mı
Rüzgâr perde perde seni savurur
Akşam uykulara öykü kalmaz mı
Elem kapıları yüzüme vurur

Senin kalbin yorgun düşecek bir gün
Uçar avucunda dua kuşların
Bu kaçınıcı talan kaçınıcı sürgün
Sesi çıkmaz kalbimdeki taşların

NECİP FAZIL'IN ŞİİRİ

Mustafa ÖZÇELİK

Necip Fazıl, şiir, hikâye, roman, hatıra, tiyatro, makale, fıkra ve inceleme dallarında eser vermiş bir şahsiyettir. Ayrıca Onun fikir adamlığından, mücadeleci kişiliğinden de söz etmek gerekir. Yine gazeteciliği, dergiciliği, yayıncılığı söz konusudur. Sözü uzatmamak için ondan bahsederken çok yönlü bir sanat, fikir ve aksiyon adamıydı demek herhalde en doğrusu olacaktır. Ama bütün bunlar bir yana Necip Fazıl'ın yaşarken ve ölümünden sonra en önemli özelliği şairliğidir. Zira hayatında, kişiliğinde ve diğer türlerdeki eserlerinde bu şairlik vasfı hep öne çıkmış ve bundan dolayı daha hayatta iken kendisine “şairler sultanı” payesi verilmiş, Türkçe'nin Sultanı”, “Türkçe'nin süvarisi” gibi sıfatlarla anılmıştır. Neydi Necip Fazıl'ı böylesine “büyük şair” yapan sır? Bu yazıda, bu sorunun cevabını vermeye çalışacağız.

Necip Fazıl'ın bir şair olarak edebiyat dünyamıza girişi, Cumhuriyet'in ilk yıllarına rastlar. İlk şiiri “Örümcek Ağı” 1922'de “Yeni Mecmua”da yayımlanır. İlk şiir kitabı da aynı adla 1925'te çıkar. Bu kitabı 1928'de çıkan “Kaldırımlar” ve 1932'de yayımlana “Ben ve Ötesi” takip eder. Yayımlanan her şiiri ve kitabı o yıllarda bir “olay” olur ve edebiyat çevrelerinin ilgisini çeker. Necip Fazıl'ın bu ilk dönem şiirlerinin karşılaştığı bu ilgiyi anlayabilmek için o devrin şiir olaylarına da bakmak gerekecektir. Türk şiiri o yıllarda Milli Edebiyat ve sonrası şiirinin bir devamı durumundadır. Bu şiiri ortaya çıkaran şartlar ise toplumu derinden sarsan savaşlar, ihtilâl ve inkılâplar, toplumsal ve kültürel krizlerdir.

Bütün bu olaylar, şiir dünyamızı derinden etkilemiş, şairlerimizin pek çoğu şiirlerinde sosyal meselelere yer vermek durumunda kalmışlardır. Şiirin, yapısı gereği bu ağır yükü kaldırabilmesi elbette düşünülemezdi. Bu yüzden o yıllarda Türk şiiri estetik bakımından oldukça zayıflamış, sathileşmiş kısacası şiiri şiir yapan özelliklerden epeyce uzaklaşarak “manzume”ye dönüşmüş, hatta yer yer ideolojik bir şiir haline gelmişti. Öte yandan yine o yıllarda bir “değerler kaybı”ndan ya da “savaş”ından da söz etmek gerekecektir. Osmanlı devleti yıkılmış. Yeni değerler üzerine bina edilen bir sistem kurulmuştur.

Osmanlı'nın yıkılması, ona ait değerlerin de menfi bir tavırla ele alınmasına sebep olmuştur. “Eskiye unut, yeni yolu tut...” prensibi. Eski diye vasıflandırılanların hakarete uğramasına, yeni yolun ise aşırı bir duygusallıkla yüceltilmesine yol açmıştır. Bu kargaşa ortamında büyük çapta değerler karmaşası yaşanmış, sanatkarlar kendilerini âdeta bir “boşluk”ta hissetmişlerdir. Bu boşluk neticesindedir ki, yeni arayışların içine giren aydınlar ve sanatkarlar, kendi değerlerinden uzaklaşarak yabancı ideolojilerin kucağına düşmüşlerdir. Batıcılık ve Marksizm, rağbet gören ideolojiler haline gelmişlerdir. Bütün bu gelişmelerin şiirimizi de etkileyeceği muhakkaktır.

Necip Fazıl, böylesi bir şiir ortamında yeni bir yolun izleyicisi hatta açıcısı olmuştur. İlk şiirleri bu bakımdan devrin şiirine bir “tepki” mahiyetindedir. Milli Edebiyat'ın sade Türkçe ve hece ölçüsü ile şiirler yazma ilkesine bağlı kalmakla birlikte, “saf şiir”e giden yolu açmıştır. Bu şiirin temel meselesi ise “insan”dır. O zamana kadar ihmal edilen insanın yalnızlığı, vehimleri, korkuları, insanın hissetmesi gereken varlık, yokluk, hayat, ölüm, inanç, inkâr gibi meseleleri Necip Fazıl'la beraber şiirin yeniden temel konuları haline gelmiştir.

Avrupalı bir şiir tekniğine de yaslanan Necip Fazıl, edebiyatımızın geçmişte hiç de yabancı olmadığı bu konuları işlerken, trajik olanın hassas atmosferinde, varlığın ve yokluğun zırlarını kurcalayarak onların ötesinde bir arayışı seslendirir. Ama bu sıkıntılar, sadece bireyin sıkıntıları değildir. Bu sıkıntılar, bir milletin toptan yaşadığı sıkıntılardır. Esas problem de maddi olandan önce manevi olandır.

Ne var ki, sıkıntı dile getirilirken sadece sorular sorulmakta ve bir hesaplaşmaya gidilmemektedir. Çözüm için söylenen fazla bir şey yoktur. Bu konudaki gelişme, şairin ikinci dönem şiirinde karşımıza çıkacaktır.

Necip Fazıl, kendi şiirini şu şekilde tasnif eder: “O’ndan önce, O’nunla beraber ve O’ndan sonra”. Necip Fazıl’ın “O” dediği zat, Nekşi şeyhi Abdülhakim Arvasi’dir. İşte onun dâna ve mistik şiire yönelmesi devrin büyük gönül insanı bu büyük zatla tanışması ile başlar. Şeyhi ona, kendi ifadesiyle “Çocukluğunda ve ilk gençliğinde masal gibi bir rüya ikliminden topladığı aydınlık ve dümdüz bir gerçeği göstermiştir.” Necip Fazıl, ilk dönem şiirlerinde “bu gerçek”i zaten el yordamı ile kurcalamaktadır. Şimdi ise onu bütün güzelliği ve zenginliği ile kendisine açıklayan bir yol göstericiyi bulmuştur. İşte! ”Çile” şiiri devrin maddeci anlayışına tam bir reddiye niteliğindedir ve şairin yeni şiir yolunun ilk kilometre taşlarını göstermektedir. Şiiri, bu gelişmeyle bir muhteva zenginliği kazanırken asla biçimsel bir zayıflığa da düşmemiştir. Özellikle Garip akımıyla ve Beş Hececiler’in sathî tutumuyla iyice sıradanlaşan Türk şiiri Necip Fazıl’la hem muhteva hem de şekil bakımından mükemmelliğe ulaşmıştır.

Fert planında problemi bu şekilde çözen Necip Fazıl, şiirinin üçüncü döneminde ise tam bir destan şairidir ve bütün dikkatiyle cemiyete yönelir. Artık, mutlak gerçeği arama, bulma aşamaları tamamlanmış, iç benlik hesaplaşmaları durulmuş, tabiat, ölüm gibi aslî temalar şiire yeniden kazandırılmış ve sıra yeniden cemiyete gelmiştir. Bundan böyle bir misyon şairidir Necip Fazıl. “Muhasebe” şiiriyle bu tavrını açıkça ortaya koyan şair, bilhassa “Sakarya Türküsü” şiiriyle meydanlardadır. Bu şiirde temsil yoluyla Sakarya’yı kişileştiren şair, onun şahsında mazlum Anadolu’yu ve insanını bütün meseleleri ile kucaklar. Tarihî oluşumları sorgular. Toplumsal ve milli meseleler, birer birer teşrih masasına yatırılır ve çözüm yolları gösterilir. “Son peygamber”in kılavuzluğunda yeniden ayağa kalkmak gerektiğini söyler.

Necip Fazıl, bu yazıda özetlemeye çalıştığımız Türk şiirindeki şekil ve muhteva alanında yaptığı yeniliklerin ötesinde bir başka açıdan da dikkati çeker. Gerçek şair, aynı zamanda şiir ve şiiri üzerinde düşünen adamdır. Yani bir poetikası olmalıdır şairin. İşte Necip Fazıl bunu yapmıştır. O, Türk şiirinde poetikası olan ender şairlerden birisi olarak karşımıza çıkar. Zira o yıllarda fikrî bir temel bakımından Türk şiiri oldukça zayıf durumdaydı. Necip Fazıl, poetikasıyla yeni şiirin zeminini de hazırlamış oldu. Yapay sanat anlayışı tartışmalarına son noktayı koyarak “Sanat sanat içindir.”, “Sanat toplum içindir.” şeklindeki ikilemi, bütün bu fikirleri de içine alacak şekilde “Sanat Allah içindir.” şeklindeki bir formülle çözer. Böylece sanatı, aşkın bir kaynağa bağlar. Bunu da poetikasında şöyle belirtir: “Ben, şiiri her türlü hasis gayenin dışında doğrudan doğruya zat gayesine-sanat için sanat-fakat kendi zat gayesinin sırrıyla da Allah, Âkif ve Allah’ın davasının topluluğuna-cemiyet için sanat-bağlı kabul etmişim.”

Şair, milletin sözcüsü, yorumcusu ve gerektiğinde de yol göstericisidir. Necip Fazıl, bence bu önemli misyonu hakkıyla yerine getirmiştir. “Biz, şiiri iman için bilmişiz.” Diyerek bu milletin atan nabzı, çarpan kalbi, düşünen kafası, hisseden yüreği ve söyleyen dili olmuştur. Böylece söyleminde farklılıklar olsa da o, bir yandan 20.y.yılda Yunusların, Mevlanaların anlayışına uzandı. Öte yandan onda Fuzuli’den, Nef’i’den, Nabi’den, Karacaoğlan’dan, Köroğlu’ndan izler bulmak da mümkündür. Böylece devrinde tanık ve sözcü bir şair sıfatıyla buna mücadeleci bir tavır da ekleyerek gerçek sanatkârın vasıflarının ne olması gerektiğini de sonraki nesillere öğretmiş oldu. İnsanımız, meselelerini onun dili ve yorumuyla yeniden öğrendi.

Çağdaş Türk düşünce ve sanatı, Necip Fazıl, Âkif bugün için de yeterince eğilmelidir. Özellikle şiirimizin hâlâ Necip Fazıl şiirini doğru anlamaya ve ondan beslenmeye ihtiyacı vardır. Bugün için serbest tarz, biçimi ve mantığı içinde ürünlerini veren şiirimiz kimi tıkanma noktalarını onun şiirine tekrar tekrar bakarak aşabilir. Necip Fazıl’ın şiiri konuları, temaları, dili, anlatımı ve dayandığı fikir temelleriyle yeni incelemelere, araştırmalara ve değerlendirmelere konu olmalıdır.

CANIMA CEMRESİ DÜŞTÜ LEYLA'NIN

Yusuf DURSUN

*Leyla'yı çirkin bulan Padişah'a
Mecnun'un cevabı:
- Siz, onu bir de benim gözümle görün!*

Canıma cemresi düştü Leyla'nın
Bir görüşte ceylan gözünü sevdim
Kalbime nakş oldu aşkı sevdanın
Güzeller güzeli yüzünü sevdim

Leyla bir alevdi kor oldu şimdi
Canevimde biten nâr oldu şimdi
Aldığım her nefes hâr oldu şimdi
Aşkî nakışlayan sözünü sevdim

Gözünden süzülen gül oldu bana
Dilinden damlayan bal oldu bana
Leyla'dan başkası el oldu bana
Beni benden alan nazını sevdim

Uçurdum Leyla'yı biçareyim ben
Unuttum adımı divaneyim ben
Yalnız aşk üfleyen gamlı ney'im ben
Hasret yollarında izini sevdim

Leyla'yı kızgın bir çölde aradım
Ceylanla konuşan dilde aradım
Lalede sümbülde gülde aradım,
Mis kokulu ayak tozunu sevdim

Bu aşkın her cevri nimettir bana
Kanlı gözyaşlarım rahmettir bana
Mecnuna dönüşüm devlettir bana
Derdimin dermansız hazzını sevdim

Leyla ilk aşkımdı son aşkım oldu
Her zerreme Hakk'ın nimeti doldu
Can gözüm Leyla'da Mevla'yı buldu
Suretinden geçtim özünü sevdim

SEN GİTTİN GİDELİ

Ercan HANAY

Kalbim sana meftun sana hasret kucağım
Sen gittin gideli yanmadı hiç ocağım

Boyandım rengine ölümcül sessizliğin
Uğradım gadrine sensiz kimsesizliğin

Nerden gelir deme bu naleler derinden
Her şafak saçlarım ağarır kederinden

Gece matemimden örer durur saçını
Gündüz elemimden siler sanma yaşını

Bir visale bakar yaşla dolu gözlerim
Yârim bir gün gelip kapım çalsın isterim

UNUTTUĞUM GÜNLER**Hilmi AYDIN**

Bak nasıl da geçiyor birer birer mevsimler
Unuttuğum günler hep takvimlerden düşüyor
Ruhumda sızı şimdi siyah beyaz resimler
Ardından ağladığım yorgun yıllar üşüyor
Kalbimin kapısında yas tutuyor isimler

HÜKÜM

Öyküsü yazılmamış aşklara düşer yolum
Zanlısı ben değilim müebbet acıların
Lütfeder bir sevgili çözülür dilim kolum
Elbet hüküm değişir yüzümüz güler yarın
Mutluluğa gark olur ağrılmaz artık solum

SUSTUĞUM SENSİN

Cemre düşen bir dilde her kelime yalandır
Âşıklar meclisinde sustuğum sensin benim
Ne isyana meylim var ne şiirim figandır
Sır diye aynalarda astığım sensin benim
Umut kesmem zülfünden alacağı bir candır

YANKI

Anılar yaşlanıyor şehrin bulvarlarında
Farkında değil kalbim tükenen gençliğinin
Ruhum harap olmuş bir mesken, duvarlarında
Anlaşılmaz bir yazı yankısı hiçliğinin

ŞÜKÜR

Tutuşur da takvimler ömrümüz küle döner
Umutlar yıpranır hep incelir tüle döner
Baki sandığım hayat solarken yaprak yaprak
Açılmamış her bir gün şükürle güle döner

İLHAM YAĞMURU**Mahmut TOPBAŞLI**

Hey güzelim can katarsın sen cana
Çiçekler içinde ararım seni
Cilve işmar naz satarsın sen bana
İlham rüzgârından sorarım seni

Sebepsiz kuraklık takatim keser
Sonrada meltemsi bir rüzgâr eser
Bakışın ufkumda salınır yer yer
İpek tülbentlere sararım seni

Her mevsim bir başka güzelsin bence
Gökyüzü açılır yağmur dinince
Bir saat misali inceden ince
Özge yarınlar kurarım seni

Bir rüya içinde çıkıp göklere
Veririm omzumu ağır yüklere
Saçından her teli tüm yüreklere
Bağlayıp özenle tararım seni

Şu hicran yurdunda beklenen atlı
Küheylanca hızlı belki kanatlı
Uçarken dilimden hep tatlı tatlı
Korkarım bilmeden yorarım seni

Gönül darlığımı sende erittim
İrfan bahçesinde akıl yürüttüm
Dışımı içime dürüp dirilttim
Taş olsan bin kere kırarım seni

Buğulu denizler gibi gözlerin
Yıldızlara özge nice sözlerin
Ardına düştüğüm kutlu izlerin
Önüne gül edip sererim seni

TOZ KANATLI KELEBEK: Necip Fazıl Kısakürek

Hasan AKÇAY

Necip Fazıl Kısakürek... Çağımızın fikir mimarlarından; sanat, aksiyon, çile ve mücadele adamlarından biri. İsmiyle müsemma sıfatı: Şair. Edebiyatın hemen her türünde eserler vermiş olmasına rağmen daha çok şairliği ile tanınmış olan “Sultanü’ş-Şuara”... Dergiciliği, dernekçiliği ile ülkede sesini yankılattığı kadar, verdiği konferanslarla da birçok insana ulaşarak, kendine has hitabetiyle “dâvâ”sını anlatma yolunda yılmayan, yorulmayan fikir çilekeşi, gönül yolcusu...

İnsan olarak o da kendinde gördüğü, bulduğu birtakım zaaflarla mücadele ederek insan-ı kâmil olma yolunda gayret sarf eden “kul” aynı zamanda. “Ben kimim? Neciyim/ bu âlemde niçin varım? Nereye gidiyorum?..” sorularına cevaplar bulmaya başladığından itibaren aldığı her nefeste, ömrünün her saat ve dakikasında “Biricik meselem, Sonsuz'a varmak...” düsturuyla yola koyulan, bu uğurda nice engelleri yılmadan, yorulmadan aşmaya çalışarak “sonsuz” olana doğru kıvrıla kıvrıla akan bir ırmak... Seçtiği yol zorluklarla doludur. Ve yolculuk çetindir, “çile” lidir... O, Sonsuz olanda, sonsuzluğa kavuşmak ümidi ile dağların yüklenemediğini sırtlamaya, taşımaya çalışan “arş’a gebe olmanın sancısıyla kıvranan, “toz kanatlı bir kelebek...”

Gönlüm uçmak dilerken semâvi ülkelere

Ayağım takılıyor yerdeki gölgelere..

Fitratıta var olan sonsuzluk çekirdeğinin yağmur ve güneşi mânâ ikliminden gelir. Onun yeşerip dal budak verebilmesi için asıl kaynağın bilinmesi, bulunması gerektir. Aksi takdirde buhranlar, sıkıntılar kaçınılmazdır.

Henüz çocukluk çağında teneffüs ettiği manevi havayı terk etmek mümkün olmayacaktır. Özellikle büyük babanın üzerindeki hassasiyetinin farkındadır. Ve bunu çocukluğun vermiş olduğu davranış şekliyle de kullanmasını bilir. Fakat o, “ruhunu acıtan akşam saatlerinde” duvarda oynaşan gölgelerden ve gecenin ürpertici sessizliğinden daha bu çağlarda etkilenmeye başlar.

Sorgulamalar, korkular ve kendi dünyasında yalnızlık çağıdır bu dönem aynı zamanda... Çocukluk döneminde şekillenen ve daha sonra üzeri küllenmiş olan o manevi hayatın arayışı içinde olacak farkında olmadan. Ruhundaki derin boşluğu uzun süre dünyevi olanlarla doldurmaya çalışacaktır, ama nafile...

Ve bu dönemden yüreğinde ve aklında, büyük baba ve anneanneden kalan derin izler vardır ki onları hecesi hecesine her an hatırlar ve hiçbir zaman unutmaz: Dinlediği Hz. Ali menkıbelerinden dolayı büyük babasına “beş-altı yaşındaki çocuk saffetinin içinden fıskıran bir sual” sorar: “Hz. Peygamber mi daha kuvvetliydi, Hz. Ali mi?” Büyük babanın “ O kimseyle ölçülmez, O’nda Peygamber kuvveti vardı!” cevabı ile yine anneannesinin dalgın düşünceli bir anından etkilenerek, kendisine ne düşündüğünü sorduğunda aldığı cevap çok anlamlıdır.: “Allah’ı düşünüyorum! Ne düşüneceğim?”... Bu cevap karşısında şair, “Keşke bizim ilmimiz, bunun ümmiliğinin ayak tozuna erişebilse...” diye iç geçirecektir.

Özellikle çocukluğunda, kişiliğini şekillendiren fitratının üzerine nakış nakış işlenen benzer hatıralar onu bir gölge gibi takip edecek ve daha sonraki dönemlerde, gerçeği bulma yolunda önüne çıkan her engel, ıstırapı, çilesi olacak; ebedî hayata inandığı halde onu kavrayamamaktan gelen sıkıntı ruhuna ve beynine saplanmış bir “kıymık” gibi sürekli acı verecektir.

Boşuna gezmişim, yok tabiatta,

İçimdeki kadar iniş ve çıkış...

Ömrü boyunca mücadele ve münakaşa üslubu sert olan şairin hemen her şeyi zor beğenen bir yönünün olduğunu da herkes bilir. Bundan dolayıdır ki, öğrencisi olduğu okullardan çeşitli sebeplerle ayrılır.

Son olarak felsefe eğitimi için Paris’e gönderilir. Bu şehir onun için güneşi olmayan şehir olacaktır. Bohem bir hayat yaşadığı bu şehir için; “ıstırap... ıstırap...” demekle yetinecektir. “Islak bir yorgan gibi” sadece karanlıklarını üzerine örtüdüğü Paris’te de aradığını bulamayacak, ruh sancularına merhem olmayan bu şehirden de kısa süre sonra ayrılıp İstanbul’a dönecektir. Öğrencilik yıllarında Yahya Kemal, Hamdullah Suphi, Ahmet Hamdi Akseki gibi isimler hocası; Ahmet Haşim, Yakup Kadri, Faruk Nafiz, Ahmet Kutsi gibi ünlü edebiyatçılar da arkadaşı olur. İlk şiirleri Yakup Kadri ve arkadaşlarının çıkardığı Yeni Mecmua dergisinde yayımlanır.

Necip Fazıl, şiirleriyle herkesin tanıdığı, takdir ettiği, kimilerinin de kıskandığı ünlü bir şairdir artık. “Örümcek Ağ” ve sonrasında çıkardığı “Kaldırımlar” isimli şiir kitaplarıyla edebiyat dünyasında ismi daha bir yankılanır. Henüz otuzlu yaşlarına varmamış olan genç şairden “Üstad” olarak söz edilmeye başlanır.

Ben şairim, gaibi kurcalayan çilingir;

Canlı cenazelerin başında Münker-Nekir...

Derin bir boşluğa ya da hiçliğe doğru akan bir cemiyet... Gün be gün öz değerlerinden uzaklaşan ve çağın baş döndürücü değişimine ayak uyduramayan bireyler. Manevi değerlerini terk etmiş ve var oluş felsefesini maddeye bağlamış yığınlar. Böyle bir ortamda şairin duyulan gür sesi: “Durun kalabalıklar bu cadde çıkmaz sokak...” olacaktır ve bu nereye gittiğini tam olarak bilmeyen topluluğu uyandırmak, uyarmak onun görevi olacaktır.

Hayatı sadece yaşıyormuş gibi yaşayan, aslında birer canlı cenazeyi andıran kalabalıklar karşısında şairin sorduğu sarsıcı sorularla birlikte yıllarca suskun bırakılan Anadolu insanı, batı ölçütlerini sorgulama, kendi kıymetlerini kavrama, muhteşem mazi ile gurur duyma noktasına gelecektir.

Nitekim N. Fazıl, kendine has üslubu, getirdiği “yeni bir ses” ve gelenekten kopmayan sanat anlayışı ile toplumun büyük bir kesimine şiiri yeniden sevdirmeyi, estetik algı yeteneği körelmiş kalabalıklara yeniden bir duyarlılık ve millî sanat bilinci kazandırmayı başaracaktır. Güçlü şiirleri, sosyal tenkitleri, çarpıcı tespitleri ile yeni ve yerli bir toplum oluşturma çabası bir nebze de olsa amacına ulaşmış olacaktır.

Anladım işi, sanat Allah'ı aramamış;

Marifet bu, gerisi yalnız çelik-çomakmış...

Aralanan her perdenin ardında, tam aradığımı buldum derken “gaye”nin sonraki perdenin ardında olduğunu anlamamanın ve yeniden yola koyulmanın yorgunluğu ile geçip giden yıllar... Ancak, öğrencilik yıllarında edebiyat hocası İbrahim Aşkî Bey’in “oku” diyerek şaire hediye ettiği “Divan-ı Nakşî” isimli bu manzum eserle “tasavvufu, satih planında olsa ilk temas”ı başlamış olacaktır.

Sahibinin kim olduğunu bilmediği, fakat büyük bir hayranlıkla okuduğu bu eserle birlikte şiir zevki, sanat anlayışı yavaş yavaş istikamet değiştirecekti. Bu Nakşî şairden ne derece etkilendiğini ise şu cümle ile ifade ecektir: “Dünyayı bütün nakışlarıyla perdeler üzerindeki gölgelere benzeten Nakşî şair, ruhumu, akşam ıssızlığına çevirmişti...”

Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum;

Gökyüzünden habersiz, uçurtma uçurmuşum...

Necip Fazıl’ın ruhunda ve hayatındaki en önemli değişiklik, “Efendim, irşad edicim, can kurtarıcım” diye tarif ettiği Seyyid Abdülhakîm Arvâsî Hazretleri ile başlar. Ruhi ürperişler, sonsuz endişeler, derin korkular ve bunalımlar O’nu tanıdıktan sonra yerini sükûnete devreder. Ömrünün otuz yılı, nereye akacağını bilmeyen oradan oraya kıvrılan bir ırmak gibidir. Şairin keskin ifadesi ile “gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmak”tır. Metafizik endişelerin ilacı tasavvuftan, o büyük kaynaktan ruhunu beslemeye, yeniden dirilmeye başladığında: “Affet senden habersiz aldığım her nefesten” diyerek Vâreden’e karşı duyduğu nedâmeti dile getirecektir.

“Şiir, mutlak Hakikat olan Allah’ı sır ve güzellik yolunda arama işidir...” anlayışını kendisine düstur edindikten sonra çevresinde onu göklere çıkaranlardan kimsecikler kalmaz. Türkiye’nin en büyük şairi bilinirken Müslümanlıktan başka bir gaye tanımadığını, fikrinin ve sanatının ana motifi “Allah ve Resulünün yolu” olduğunu öğrenenler ona bu defa “sanatına kıyan geri adam”, “sabık şair” gibi yaftalar yakıştırdılar.

Müjdecim, Kurtarıcım, Efendim, Peygamberim;

Sana uymayan ölçü, hayat olsa teperim!

Ve “Büyük Doğu”... Otuz dört yıl içerisinde aralıklarla beş yüz on iki sayı çıkardığı ve değişik isimlerle “İslâm’ı Bayraklaştırmak...” gayesi ile yazdığı, yazdıkça hakkında soruşturmaların açıldığı, kimi sayılarının toplatıldığı, kimi zaman kapatma kararlarının alındığı “İslâm’ın rejim için bir tehlike kaynağı sanılarak ve sayılarak resmi ellerce vatan sathında horlanıp hırpalandığı, “Allah” demenin suç sayıldığı devirlerde N. Fazıl’ın yılmadan, korkmadan inandığı doğruları, Hakk’ı haykırdığı; fikir ve edebiyat dünyasında silinmesi imkansız izler bırakan bir dergi.

“Ver cüceye, onun olsun şâirlik” diyerek gözünü “büyük sanatkarlık” a çeviren şair dünyanın “teneke madalyalar”ına da sırtını dönmüştür artık. Ne bir ceza, ne bir tehdit, ne de küçük görmeler onu yolundan alıkoymaz. Ömrünün son dönemlerine kadar takibatlardan kurtulmuş değildir. Bu fani âleme veda etmeden önce de kendisine kesilmiş cezalar vardır. Ölmemiş olsaydı yine hapse girecekti!

Ölüm güzel şey; budur perde ardından haber...

Hiç güzel olmasaydı ölür müydü Peygamber?

Otuz bir yıl önce, güzel bir mayıs gününde; “Öleceğiz; müjdelers olsun, müjdelers olsun!/ Ölümü de öldüren Rabbe secdeler olsun!” şeklindeki ölüme tebessümüyle, ölümlerle birlikte ölümsüzlüğe uyanmanın ebedî âlemin kapısının böylece açıldığını gönüllerde yankı bulan bir sedâ olarak bırakıp; son gününde o istemese de binlerce “inanmış adam” O’nu ebediyete uğurladı. Ne mutlu ki ardından rahmetle anılacak bir isim, sadaka hükmünde, nice insanların gerçek güzeli- güzelliği bulacağı ve yaşayacağı, eserler bıraktı.

Mekâmı Cennet olsun!

BABASIZ OLAN**Hacer ALİOĞLU (Yakuti)**

Babasız olanı yetim sayarlar
 Bir söz duysa boynu bükülür kalır
 Adına da hasret gurbet koyarlar
 Gözlerinden yaşlar dökülür kalır

Biri baba dese içi cız eder
 Yüreği yerinden kopar da gider
 Her yanını kaplar derin bir keder
 Dünyası başına yıkılır kalır

Dumanı eksilmez dağ başlarının
 O mahzun o durgun bakışlarının
 Pınarından akmaz gözyaşlarının
 Üstünde şimşekler çakılır kalır

Çok az gördüm yetim hali bileni
 Gayret edip gözyaşını sileni
 O hep bekler ama yoktur geleni
 Gözü uzaklara takılır kalır

Yakuti de bilir bir yetim hali
 Doğuştan kırıktır kanadı kolu
 Hasrettir özlemdir garibin yolu
 Sessizce kenara çekilir kalır

DOSTA ÇAĞRI**Durmuş KOÇ**

Gönül bağlarının solmayan gülü
 Başı karlı dağın açan sümbülü
 Aşk bahçelerinin dertli bülbülü
 Yanık sesleriyle öterek gelsin

Kibiri gururu kaldırıp atan
 Sevgiye saygıya bal kaymak katan
 Senliği benliği kenara atan
 İnsanlık sırrına erenler gelsin

Allah için bir araya gelenler
 Şefkat ellerini içten verenler
 Karşılıksız birbirini sevenler
 Dostluk çiçeğini derenler gelsin

Özü doğru sözü doğru olanlar
 Merhametin sevgisiyle dolanlar
 Çile eleğinden geçip olanlar
 İyiyi kötüden seçenler gelsin

Gönül almak için çağları delen
 Dostun huzuruna hasretle gelen
 Onunla ağlayıp onunla gülen
 İnsanlıkta çığır açanlar gelsin

Sular gibi akıp akıp çağlayan
 Dost dost diye için için ağlayan
 Gönül köprüsünü dosta bağlayan
 Mevlana ve Yunus olanlar gelsin

Dünyaya gönülü verip dalmayan
 Kimseyi incitip ahın almayan
 Kalbinde zerrece haset olmayan
 Kardeşlik tacını giyenler gelsin

Hakikat yoluna başını koyan
 Mazlum olanların feryadın duyan
 Adalet ışığın yakıp koruyan
 Canını ortaya koyanlar gelsin

Gurur putlarını yıkıp deviren
 Gönül çöllerini güle çeviren
 Allah için karşılıksız sevilen
 Ay gibi ışığın saçanlar gelsin

Gam elinden kurtulupta gelenler
 Çile ateşinde pişip erenler
 Bu dünyada örnek hayat sürenler
 Kervanı yola koyanlar gelsin

DİCLE**Esad NAİB**

Her mevsimde senin neşen taşardı
Hem azın güzeldi hem kışın Dicle
Dalgalı göğsünü bahar okşardı
Ne cana yakındı bakışın Dicle

Hayali akşamın sevda izleri
Çekerdi sahile her gün bizleri
Toplardı oraya gül filizleri
Sazlı sandallarla yarışın Dicle

Bezminde bir peri her gün sakiydi
Sunduğu gönüldü, değil rakıydı
Bizi sarhoş eden onun aşkıydı
Senin de mahmurdu bakışın Dicle

Ararım meğerse göç etmiş hepsi
Gelmiyor sahilden dostların sesi
Bağların, Leylâsız kalmış gölgesi
Nerede Mecnunî bakışın Dicle

Yanmıyor yürekler güneş mi solmuş
Mest etmiyor bade bir şey mi olmuş
Kaç kere başlamış kaç kere dolmuş
Nerde o kadeh çakışın Dicle

Demek gül mevsimi ermiş hazana
Bahçeler bozulmuş bağlar virane
Bülbüller ötüyor ne yana yana
Senin de koy aksın bakışın Dicle

Giden günler dönmez geçmişi bırak
Uçruma düşersin bir önüne bak
Ruhumu şad eder nişan olarak
Kabrime bir çiçek takışın Dicle

YARI KOYDUN ***Abdurrahman ADIYAN***-Âşık Çağları'ye*

Daha alkış çalmam sana
Niye töhmet ettin bana
Lâfın dokunuyor cana
Hevesimi yarı koydun

Kalemi aldım başladım
Çok değil hafif taşladım
Seni sevdim alkışladım
Sevesimi yarı koydun

Dile gelsin yürek dile
Bu gönlüme girmez hile
Bülbülüm gelmiyor güle
Kafesimi yarı koydun

Adıyan aktım duruldum
Dost otağına kuruldum
San'at uğruna yoruldum
Nefesimi yarı koydun.

*Bir tarihte, Âşık Çağları programını bitirirken dinleyicilerle birlikte alkışa tuttuk. Fakat Çağları, sert bir şekilde "Âşığa alkış çalınmaz, sağ ol âşık denilir" ikazında bulundu. Alkış çalınır mı, çalınmaz mı muhabbetlerine Âşık Celalî'de karıştı. Celalî, "Alkışlayın dostlar, ben alkışı severim" deyince âşıklar arasında farklı görüşler meydana çıktı. Lâkin kırılan kalbimi teselli etmeye kâfi gelmedi bu cümleler. Daha sonra Çağları'ye hitaben "semaî" türü bir şiir yazıp okudum.

DÖNERİM**Hızır İrfan ÖNDER (Sükûti)**

Hâlime bakıp da aldanmayın ha
Birden esiveren yele dönerim
Halim selim diye çullanmayın ha
Bentlerini yıkan sele dönerim

Huzura erişip bir gün gülmeden
Hayatın sırrını daha bulmadan
Hükmedip durmayın bilip bilmeden
Çiçeklere duran dala dönerim

Zehretmeyin bana yediğim aşı
Râm edemezsiniz serazat başı
Boşuna mı aldık be hey bu yaşı
Dilersem bir anda bala dönerim

Dağı aştı **Sükûti**'nin kederi
Bağlar her insanı elbet kaderi
Hasenatla dolsun amel defteri
Hemen yediveren güle dönerim

BİR KIZ BİLİRİM**Erol KOCA**

Sarıçiçeklerin mor menekşenin
Söyleşip durduğu yüce dağlarda
Kıp kızıl gül dolu eşsiz gülşenin
Sultanı olacak bir kız bilirim

İpek teli saçlarıdır kemendim
Ben hiç böyle bir tuzağa düşmedim
Güldü beni cezbeyledi kaçmadım
Gülünce gül açar bir kız bilirim

Yürüyünce ırmakları andırır
Tebessümü her sızımı dindirir
İşmar eder gece gündüz kandırır
Hem munis hem fettan bir kız bilirim

Sevda seli sardı beni götürür
Bu dert beni yataklara yatırır
Belki ömrüm bir bakışı bitirir
Bakışı can yakan bir kız bilirim

Yakut gibi gözler inciden dişler
Deli gönül her gün vuslatı düşler
Cilveli bakışlar fitne gülüşler
Sevince bitiren bir kız bilirim

Muhakkak hayaldir muhakkak rüya
Resim çizdim ben de bir yudum suya
Gözlerim açık daldım uykuya
Açıkgöz uyutan bir kız bilirim

Eledim unumu astım eleği
Doktorun Mevla'dan bu son dileği
Mis kokar gerdanı tombul bileği
Bağı bozulmamış bir kız bilirim

AY YILDIZLI BAYRAK GETİRİN**Günerkan AYDOĞMUŞ**

Vatan derdi depreşince şuramda
Bana Ayyıldızlı bayrak getirin
Yağ kalmazsa kandilimde çıramda
Bana Ayyıldızlı bayrak getirin

Bazen efkârlanır dertlenir başım
Bazen de kâbuslar doldurur düşüm
Ne dostlar avutur nede kardeşim
Bana Ayyıldızlı bayrak getirin

Aşk ateşi içerimde tüterken
Deli rüzgâr yardan yara atarken
Umutlarım bir gün hepten biterken
Bana Ayyıldızlı bayrak getirin

Şarkım ona Türküm ona Marş ona
Deniz toprak şu görünen arş ona
Siz bakmayın gözlerimin yaşına
Bana Ayyıldızlı bayrak getirin

Can giderken hilalinde can buldum
Umudumu yıldızlarla doldurdum
Sensiz yaşanmıyor artık anladım
Bana Ayyıldızlı bayrak getirin

ÂŞIK CEMAL DİVANİ İLE ÂŞIKLIK VE ÂŞIK EDEBİYATI ÜZERİNE

Mehmet GÖZÜKARA

Günümüz âşık edebiyatının son temsilcileri arasında sayılan ve bu geleneği ısrarla sürdüren, danışıklı atışmayı sevmeyen bir âşıktaki bulunması gereken tüm erdemleri kuşanan usta bir âşıktır Cemal Divani. Onu yakından tanıyanlar programlarını izleyenler umarım tarifimizde yanıldığımızı söylemez. Cemal Divani ile hem âşıklığı hem de ilk göz ağrısı “Gönlümün Gözyaşları” kitabı ve âşıklığı üzerine konuşalım istedik.

Âşık Cemal Divani, 1960 yılında Oltu'nun Sütkans (şimdiki adı Duralar) köyünde doğdu. Asıl adı Cemal Alper'dir. İlkokulu köyünde Pakih şimdiki adı (Kemer kaya) köyünde okumuş. Âşıklık geleneğinin yoğun olduğu bir yörede büyüdüğünden şiir ve türkülerle küçük yaşlarda ilgilenmeye başlar 1974 yılında köylüsü Oltulu Mevlüt İhsani'nin yanında ilk talimlerini yapar. Zamanla kendini geliştirince mahlası da ustası tarafından verilir.

1975 yılında Bursa'ya yerleşir. Burada Ruhani, Reyhanî, Hüseyin Sümmanoğlu, Nusret Toruni gibi âşıklarla karşılaşmalar yaparak kendini yetiştirir. 1995 yılında Bursa'da oluşturulan Bursa Halk Ozanları Derneğinin kurucu üyesi ve daha sonra birkaç dönem başkanlığını yapar. Çeşitli televizyon kanatlarında âşık atışmaları yapan Divani âşıklık geleneğinin son temsilcilerinden birisi olarak hayatını Bursa'da sürdürmeye devam etsin biz de satsız atışan bir şair olarak ilk ayağı verelim Divaniye görelim ne diyecek.

- *Kervancı kervanı çeker hancı da hanı yazar*
Kaptan rotayı şaşırılmaz deryayı ummanı yazar
Bizden önce nice Âşık geldi geçti dünyadan
Gün gelir ki tarih bir gün kul Cemâl Divanî yazar

•• Şiir ve türkü küçük yaşınızdan itibaren hayatınızın vazgeçilmezi... Bağlama çalmaya başladığınız o yıllardaki heyecanınızı hatırlıyor musunuz, bu günden baktığımızdan o günler hakkında ilginç bulduğunuz bir hatıranızla söze başlasak olur mu?

• O Günleri kim özlemez ki! Televizyonun radyoların olmadığı, gazetelerin gelmediği, internetin beynimizi çelmediği, zamandı o zamanlar Bir Âşığın bir mülkü amir kadar değeri vardı toplumun gözünde ya erenler sınıftan sayılır ya minderi odanın başköşesine koyulurdu... O zamanlar geçti geçmiş olsun.

•• Eski âşıkların çoğunun başından bir bade olayı geçtiği anlatılır. Bade içme konusunda ne düşünüyorsunuz. Siz de badeli âşık mısınız yoksa âşık oluşunuzda başka bir etken var mı? Âşık olmanızda pirin etkisi, üstat saygısı, bade içme olaylarının dışında etkili olaylar var mıdır? (Gurbet, hasretlik, ölüm, afet, vb)

• Ben badeye inanlardanım kendim içmedim amma içme iddiası bulunanlarla birlikte oldum. Onlarda ki hâl ile günümüz Âşıklarla arasında fark: büyük uçurumlar var. Şöyle ki; Hiç okuryazarlığı olmayan bu kişiler evrende ki birçok sırta ağâhtılar. Günümüzde bilgi çağı olmasına rağmen onların yüzde biri kadar bu sırta ağâh değiliz. Örnek olarak yeter sanırım.

Bizim Âşıklığımızda ise; Gurbetin ,öksüzlüğün, yetimliğinin,hasretin, çilenin hepsinin etkisi var..

•• Eski âşıklar anlattıkları hikâye, söyledikleri makam, tür ve şekil açısından birer kültür hazinesiydi, geçmişe nazaran günümüz âşıklık geleneğinin bu kadar zayıflamasının nedenlerini neye bağlıyorsunuz?

• Eski Âşıklar üreten günümüz Âşıkları da tüketen. Geleneğe tek bir mısra dahi katmadan hazırdan tüketen topluluk geri kalmasının sebebi budur.

Örnek; Sümmani'den semai, Emrah'tan Müstezadı, Şenlik'den Koçaklamayı, Veysel'den koşmayı öğrendik. Ama bunların üzerine tek bir mısra dahi koyamadık. Yani üretmedik hazır yedik hikâye tasnif edemedik onun içinde gelişmedi gelenek.

•• Şiir, kendini en çok yenileyen ve zamana karşı yenilmeyen en önemli edebî türlerden birisidir. Zamana, zemine ve bulunduğu çağa göre kendisini konu, şekil, söylem ve müzik itibarıyla yenilemiştir, yenilemeye de devam etmektedir.

Halk âşıkları, Halk Edebiyatının halka dayalı yapısında halkın yaşamakta olduğu değişikliklerden, önemli gelişmelerden etkilenmektedir. Halkın dili, gözü, kulağı, yüreği olan halk âşıkları bu yenilemeye ayak uydurabildiklerine inanıyor musunuz, inanmıyorsanız sizce bunun belli-başlı sebepleri nelerdir?

• Hayır inanmıyorum. Kültürde yenilenme olmaz. Örnek mi; 300 sene önce dokunmuş bir halıyı antikacıdan antika diye alırsınız günümüz halısını da moda diye alırsınız. O halının bir yeri değişse tamir yapılırsa antikalıktan çıkar otantiği bozulur. Kültür böyle bir şeydir

Eser yazılmalı ama otantiğine uygun olmalı dedem kopuz çaldı ama günümüzde kopuz yok sazı kopuza uydurmalıyız uyduramazsak kültürden çıkar başka bir şey olur. Şiire gelince geçmişle günümüz arasında büyük farklılıklar var. Çağın teknolojisi şiirin yarı ömrünü yedi. Erzurum'dan kalkan bir yolcu İstanbul'a piyade gittiğini düşün yolda başına gelecek her türlü olay bir şiirdir. Bugünse Erzurum'dan uçağa biniyor İstanbul'a 1 saat sonra iniyor ne görecek yazacak.

•• Ustanız Mevlüt İhsani sizinle ilgili neler düşünüyordu? Mahlasınızı da o verdi. Âşıklık sanatı mayanızı o çaldı, sonrasında örnek aldığınız âşık kim veya kimler?

• Ustam ile uzun yıllar kalmadım. Çok şefkatli ve merhametli bir insandı Allah ona rahmet eylesin. Ustam benim hakkımda ne düşünürdü bilemem ama benim ustam hakkında düşüncem şu; Âşıklığı bir bina düşünün temelini onunla attım, direklerini ve duvarlarını Sümmanoğlu ile ördüm, çatısını Âşık Reyhanî ile kapadım fakat ince işçiliğini yapmaya zamanım ve imkânım olmadı.

•• Biraz da kitabınız üzerine konuşalım. Neden âşıklar şairler gibi tez tez şiir kitabı çıkarmaz. "Gönlümün Gözyaşları" isimli ilk kitabınızın serüveni hayli uzun olmalı. Kitap çıkarmada geç mi kaldınız yoksa şiirlerinizin olgunlaşmasını mı beklediniz?

• İmkân meselesi Yıllar önce düşündüm kitap yapmayı fakat imkânlar elverişli olmadı. Üniversite hocalarından ismi önemli değil 4 sene bekletti beni sen karışma ben yapacağım dedi bekledim fakat ya onunda imkânı olmadı ya da yapmak istemedi. Şu anda elimde hazır bekleyen dizimi yapılmış ve birer nüshası çıkarılmış 2 tane daha kitap çalışmam var ama yapma imkânım yok. Bir bakarsın bir babayiğit çıkar onlarda basılır.

•• Kitabınızdaki şiirler âşıklık geleneğine uygun olarak sıralanmış, kitabınızın hazırlanmasında katkısı olan arkadaşları kutluyoruz. Peki, Cemal Divani'nin bu çalışması bir akademik çalışma olsaydı. Doktora tezi ya da en azından bir yüksek lisans tezi olsaydı daha iyi olmaz mıydı?

• Her şeyden önce kitabımın hazırlanmasında katkıda bulunan şair Hacer Alioğlu Yakuti'ye Öğretmen Temel Vural'a, yayınlanmasında emeği geçen ve yayınlatan Oltu Havzası Âşıklar dernek başkanı Kamil Çalışkan'a teşekkür ederim. Tez olarak da Osman Gazi üniversitesi bir çalışma yaptı bu çalışma değerli şairimiz Merhum Rasim Köroğlu'nda kaldı almaya zaman ve fırsat olmadı ona da Allah'tan rahmet diliyorum

•• Her sporcu, her takım kendine bir rakip seçer. Âşıklık ömrü-hayatında Cemal Divani hangi âşık ve ya âşıklarla atıştığında en çok lezzet almıştır. Şu âşıkla da atışsaydım dediğin âşık oldu mu?

• İsim vermek istemem en haz aldığım atışma senin sözün bitmeden söze giren Âşıkla atışmadır. Bunun sayısı da Türkiye'de 10 u geçmez. Birçok Âşıkla atıştık yani ünü olan Âşıklarla atışmalar yaptım fakat çerçevesi dardı bir salonda sana verilen 15 dakikanın içinde ne atışacaksın geniş bir zaman dilimi içinde bu dediklerimiz olmadı olsaydı o zaman belki farklı şeylerde olabilirdi.

•• Âşıklık geleneğinde kadın âşıklara nadir rastlamamızı neye bağlıyorsunuz?

• Anadolu topraklarında kadın Âşık yok denecek kadardır. Sebebi şu; Adı üstünde halk Âşığı köy odasında kahvede söyleyerek geliştirir. Toplumumuzda köy odasında kahvede türkü söyleyen kadın pekte hoş karşılanmaz yetişmeyişinin sebebi bu. Bu nedenle çok bilge kadın Âşık yoktur. Evet, türkü söyleyenler vardır fakat Âşıklık vasfını taşıyan kadın Âşık yok denecek kadar azdır.

•• Âşık nasıl olmalı, toplum aşığı nasıl tanımalı?

• Özü ve sözü bir olmalı bu ikisi bir değilse kalıcı değildir. Adı vardır kendi yoktur.

Yani orduların önünde saz çalan âşıklardan günümüzde bu vasfı taşıyan kaç kişi var bütün kurgusu menfaat üzerine kurulu. Oysaki Âşık halkın sesidir halkın bütün dertleriyle dertlenmeli ama öyle bir duygu yok gittiği gecedden kaç lira almanın telaşındadır. Devlet ona bir imkân olsaydı Âşıklarda farklı olurdu diyebilirim yani imkân yok imkân olmayan insandan ne beklersin.

•• Günümüzde düz koşmanın dışında türkü söyleyen âşıkların sayısı gün günü kısalıyor, âşıklık geleneği hakkında ne söylemek istersiniz?

• Günümüz âşıklarında üretim yok, üretim olmayınca da hem kendini bitiriyor hem geleneği bitiriyorlar. Âşık, üretmeli ve geleneğe değer katmalıdır. Geleneğin bütün dallarını yazan âşıklarımızda var. Semai, müstezat, murabba, muhammes, tecnis, varsağı, ağıt, destan, koşma, taşlama, cinas, muamma yazanlar ama toplum bunları değerlendirmesini bilmiyor yani toplum yetiştirmiyor âşığı.

•• Usta-çırak ilişkisinden kopmuş, sadece görüntüye önem veren, geleneğin temellerinden habersiz günümüz âşıklarının çoğu da maalesef şiirini konu itibariyle yenileyememektedir. Bu yüzden de, yenilenmemiş sadece geçmişin kötü bir kopyası olan sunumlara da halk itibar etmemektedir. Atışmayı birbirine hakaret etmek olarak algılayan günümüz âşıkları, şiir adına şiiri öldürmeye devam etmektedir. Oysa atışma (deyişme) halk edebiyatının en nadide bir geleneğidir. Hatta Divan şiirinde de atışma çok önemli bir yere sahiptir. Usta çırak bağı olan Cemal Divani bu günkü âşık atışmaları hakkında ne düşünüyor?

• Günümüzde atışma yapılmıyor sadece bir gecelik programı kurtarmak için daha önceden hazırlanmış geniş kafiyeli ayaklarla o geceyi kurtardı mı, hele bir de birbirine hakaret etti mi o gecenin popüler Âşığı o, Oysaki içinde ilim yoksa o atışma değildir. Sadece geleneğe zarar vermektir. Bundan sonra da bu işlerin düzeleceğini sanmıyorum.

•• Günümüzde birçok genç ozan/âşık da var malum. Sizin beğendiklerinizden, müziği bağlamayı sazını hakkıyla taşıyor dediğiniz gençler var mı? Bu gençlerden ilerde âşık olabilir ümidini taşıdığınız kaç genç âşık adayı var? Sizin; usta-çırak ilişkisi ile yetiştiğiniz işte bu veya bunlar benim talebem dediğiniz elinizin altında yetişmiş kaç âşık var. Varsa bunlarla alakalı ilginç bulduğunuz bir hatıranızı anlatır mısınız?

• Günümüzde bir kaç genç var fakat onların elinden tutup âşıklık geleneğinin sürdürülmesine katkı sağlayacak kimse yok. Bu genç âşıkların bir usta âşık yanında pişmeleri gerekir.

Kültür Bakanlığında usta âşık olarak isimleri kayıtlı beş âşık var. Bunların içinde ilerde âşık olacak birisi var. Ama ismini verirsem öbürleri küser. Şu kadarını söyleyeyim; Ustasını yaşatmayan çırak hiçbir zaman usta olamaz.

•• Katıldığınız programlarda en çok hangi parçalarınız ilgi görüyor istek alıyor? İnsanlar hangi tarzı dinlemeyi daha çok seviyor?

• Sayısını bilemem ama Âşıktan anlayan yok onu biliyorum. Kimi tasavvuf seviyor kimi taşlama en çok sevilen Dilo dilo yaylalar, Ben Oğuzun Boyundanım, Asker türküsü, Biz incitmeyiz, Bir Fidan Dik vb. bestelerimi ilgi gören bestelerim arasında sayabilirim.

•• Sanat camiasında sizi mutlu eden huzursuz eden anılarınız olmuştur bizimle paylaşır mısınız?

• Bu sorunun cevabı zor çünkü geçen elli beş yıl anılarla dolu hangisini anlatayım

Ama size bir anımı anlatayım; Rahmetlik Reyhanî ile Bursa'nın Teleferik mahallesinde bir kahve sohbetinde sohbet ediyorduk. Ayağı ben açmıştım ve şöyleydi;

*Geldim meydanına Âşık Reyhanî
Sen usta ben çırak ezmeysin ha
Boş sanamam bu girdiğim meydanı
Önüme kuyular kazmayasın ha*

Reyhanî ustamın cevabı şöyle olmuştu;

*Dinledim sözünü canım Divani
Dost olana kuyu kazmak ne demek
Zalim mi belledin Âşık Reyhanî
Mansursun derini yüzmek ne demek*

Bu sözün arkasından Reyhanî'de bende gözyaşlarımızı tutamamış ve kafiyeyi değişmiştik ve bu kafiye böylece kalmıştı. Bu beni uzun zaman etkiledi ve onunla meydan ederken hep o anı hatırladım.

•• Geleneğin yaşatılmasına dair projeleriniz var mı bu hususta Üniversiteler âşık sanatına gereken desteği veriyor mu?

• Gönül çok şey yapmak istiyor ama bu geleneğe değer veren yok başta bakanlık herkese aynı kartı veriyor yapsın yapmasın. Bu bir seçici kuruldan geçmesi lazım elenmeli gerçek Âşıklara da gereken katkı verilmelidir. Üniversitelere gelince; Bir elin parmakları kadar bu işe değer veren Üniversite olsa bu iş kurtulur. Hangi Üniversite de kimin adamı var ise 4 tane Âşık sesliyor adına da Türkiye Âşıklar bayramı diyor. Adamı olmayanlarda mahzun mahzun bir kenarda duruyor gerisini siz düşünün.

BENZERSİZ HAMAL**Kadir KARAMAN**

Savaşta barışta o korur mülkü
Sevinçten umudu acıdan kürkü
Acımayın vurun taşır her yükü
Keyfinden zevklenir çığırır türkü

Yüksünmez bağına vurun bizleri
Kaldırır söyleyin kalkmaz sözleri
Aslâ bakmaz yanlış yöne gözleri
İncinse incitmez üzmez sizleri

İnanın güvenin kullar emini
Zamanlı zamansız verin yemini
İslık çalıp tamam edin demini
Elden bırakmayın bir an gemini

Nasıl isterseniz çalın telinden
Ses etmez şikâyet etmez hâlinden
Bir isyan bir çığlık çıkmaz dilinden
Götürün her yere tutun elinden

Ahmaktır aldanır okşayın biraz
Aş verin taş verin etmez itiraz
Öldürün gebertin bağlamaz garaz
Kör közü kulağı sağır bir ahraz

Söylense kızsanız sesini kısar
Katledin gasp edin başa eğer pusar
Suçlu suçsuz vurun konuşmaz susar
Ne kızar kimseye ne surat asar

İnanır yalana, okunsa masal
Saygılı, üstelik uysal mı uysal
Görevini bilir dâima kutsal
Gider her tarafa yükünü vur sal

Gariban kimsesiz tabuta benzer
Ne Eşek ne Katır ne At'a benzer
Ne ekin ne yonca ne ota benzer
Ölü gibi kutsal bir puta benzer

Daima en yüksek payedir ergi
Savaşta can verir barışta vergi
Yasa onun için onadır yargı
Vatan için olur her zaman sergi
Bu hamal o hamal yok bir benzeri

BEYANAT**Emin TÜRKYILMAZ**

Güneş vursun gök inlesin
Karanlığı asıyorum
Rüzgâr bulut aşka gelsin
Muhabbeti esiyorum

Bir akisim netameli
Huyum garip soyum deli
Yüzün gözümden gideli
Aynalara küsüyorum

Aman vermem korkulara
Sual olmaz sorgulara
Volkan içip dalgalara
Hasretimi kusuyorum

Şart koşmuşlar teraziye
Düzen değişmezmiş niye
Bağır taşla gülsün diye
Taşa bağır basıyorum

Ormanların iç cebine
Tacına muhtaç çimene
Yağmurların perçemine
Gökkuşağı taşıyorum

Poyrazlarla yaşamıyor
Gülü susuz okşamıyor
Hep sükûnet kuşanıyor
Metanete pusuyorum

Sağım bıçak solum bıçak
Karşı dağda gülüm bıçak
Elim balta dilim bıçak
Ayrılığı kesiyorum

Aşk semaya sofraya kursun
Yıldız coşsun ay kudursun
Hicran sesi şöyle dursun
Ben vuslatı susuyorum

KÜL VE GÜL ÜSTÜNE**İbrahim ŞAŞMA**

Ey gönül sarayımın şahı sultanı hanı
Güneş mi aydın kıldı varlığın mı cihanı
Sabrın mülakatı metanet imtihanı
Hicranın nazarında kendimi sınıyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

Mazlumuyum feleğin eylediği hilenin
Pişmanlığı olur mu kadir kıymet bilenin
Müsebbibi ben idim çektiğin her çilenin
Yedi kat yer dibine, indikçe iniyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

Gönlümdeki çocuğu bir dem güldüremedim
Hekimlere derdimi anne bildiremedim
Bak on sene oldu da seni öldüremedim
Bir avuç gözyaşımı ben sana sunuyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

Sen gideli unuttu, Hüsnü Yusuf açmayı
Yıldızlar keser oldu huzmelerin saçmayı
Ne bir sema isterim ne de sensiz uçmayı
Kırk kanat verseler de ben sana konuyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum.

Hangi kalem yazacak cefayla hemhâlini
Vefa ile aşk ile mühürlü kemalini
Ay şavkı gözlerini gül anam cemalini
Ne vakit düşte görsem, marazdan onuyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

Muhabbet iklimiydin sevda denen diyardın
Elime diken batsa kıyametin sayardın
Bir of çeksem ne garip ötelere duyardın
Bir katre gözyaşında yundukça yunuyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

Ben ölmedim de bana, kandır beni kandır
Hasretinle yakma da kor ateşte yandır
Bir öksüz sofraya kaldı geriye yetim tandır
Ekmeğimi kedere hasrete banıyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

Zamansız bir vedayı edişinin üstüne
Ne bir cemre ne yağmur gidişinin üstüne
Takvimler hicran yüklü mevsimlerin kastı ne
Gittiğin kara günü nasıl da kınıyorum.
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum.

Umudumun sırtına bilsen neler ekledim
Avuçlarımın içine ne dualar yükledim
Bir mucize istedim bir keramet bekledim
Çocuk yüreğim işte gelirsin sanıyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

O nazenin ellerin saçlarımın tacıymış.
Zehir bile tatlıymış sensizlik çok acıymış
Ayrılık kör bıçağın o en paslı ucuymuş.
Kesildi şah damarım anne ben kanıyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

Bir rüzgârın önünde savruldukça savruldu
Ne böyle yangın gördüm ne de böyle kavruldu
Hiçbir şey yıkmadı da gidişinle devrildim
Hicranı ben hüznü ben tek sende tanıyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

Yusuf'u kör kuyudan çıkararak el gibisin
Gönül bahçemde açan nadide gül gibisin
Aşkı yazan kalemsin okuyan dil gibisin
Ey Fatma Kadın seni minnetle anıyorum
Küllerimden tutuşup yeniden yanıyorum

MEĞERSE**Seyfettin KARAMIZRAK**

Güneşi de küstürdük kırgın bakmakta bize
Hayata zehir kattık kalplere kin doldurduk
Duyguları yok ettik merhamet geldi dize
Çiçekleri unuttuk sevmeyerek soldurduk
Şimdi güneş kadardık yarışsaydık meğerse
Mutluluğu tadardık barışsaydık meğerse

Çalışmaktan hoşlanmaz hazır gelsin isteriz
Soğan ekmek yiyene hor bakarak geçeriz
Kalbimiz kir is görmez el âleme pis deriz
Hoşgörüden mahrumuz zengin fakir seçeriz
Taştan katı yürekler kapkaraymış meğerse
Şaklabanlık taslayan maskaraymış meğerse

Evren bir hoş ahenkmiş bakmadık nazar ile
Nefret bendimiz taşı “ya sabır” çekemedik
Tebessüm etmek varken kalp kırdık azar ile
Hep kendimizi sevdik dünyaya ekemedik
Affedene ne mutlu insan buymuş meğerse
Kıskançlıkla bencillik çirkin huymuş meğerse

Bayat ekmek dağıtır sevap yaptık sayarız
Kul hakkına aldırılmaz pek kârdayız sanırız.
Sözümüzü tutmayız aldatmazsak cayarız
Çıkarımız her şeyidir nefis doymaz tanırız.
Kandırılan kendimiz el değilmiş meğerse
Dik durmayı bilmeyen hep eğilmiş meğerse

Sakın bize değmeyin yanarsa yansın âlem
Bir pireye kızdık mı birkaç yorgan yakarız
Menfaat göremezsek asla oynatmaz kalem
Yoksul garip boş söylem keyfimize bakarız
Paylaşmayı sevende vefa çokmuş meğerse
Kendisi muhtaç iken veren tokmuş meğerse

Ar damarı çatlırsa yüzde utanma kalmaz
Dedikodu bir yumak dokundukça sökülür
Mazlum ahı alırsan çıkar sonraya kalmaz
Kalpler kırmaya gelmez kristaldir dökülür
Gönlümüze kin değil abır emmiş meğerse
Öfkelenen bedene sabır gemmiş meğerse